

Опитування банків у IV кварталі 2022 року зафіксувало подальше зростання обсягів та вартості клієнтських коштів. Попри війну, у більшості фінансових установ обсяги фондування від корпорацій та домогосподарств зросли завдяки значній пропозиції клієнтів. Водночас обсяги оптових запозичень і далі скорочувалися, попит на них дещо підвищився, хоча їхня вартість досі не приваблива. У I кварталі 2023 року банки очікують збільшення обсягів коштів населення, водночас обсяги оптового фондування та коштів корпорацій зменшаться. Вартість фондування надалі зростатиме. Загальна строковість депозитів скоротилася, а частка зобов'язань в іноземній валюті зростала другий квартал поспіль. Вперше за історію опитування банки очікують зростання строковості депозитів у наступні 12 місяців. Обсяг капіталу за останні 12 місяців дещо збільшився, але респонденти прогнозують його зменшення в майбутньому, зокрема через негативні зміни в розмірах активів та економічному середовищі, а також регуляторні вимоги.

Зобов'язання

Упродовж IV кварталу 2022 року обсяги фондування зросли в більшості банків. Оцінки зростання обсягів зобов'язань досягли рекордних значень з часу запровадження опитування в II кварталі 2021 року. Більше 80% респондентів звітували про збільшення обсягу коштів як домогосподарств, так і корпорацій. Обсяг оптового фондування, що включає випуск облігацій, залучення кредитів міжнародних фінансових організацій (МФО) чи материнських банків, довгострокового рефінансування тощо, зменшується четвертий квартал поспіль.

Рівень відсоткових ставок за депозитами і регуляторні вимоги були основними стимулами для банків, щоб збільшувати залучення коштів від населення. Пропозиція домогосподарств також суттєво сприяла зростанню цього виду фондування. На збільшення обсягу коштів бізнесу, як і квартал тому, впливали привабливі відсоткові ставки та пропозиція самих корпорацій.

У I кварталі 2023 року банки загалом очікують зростання обсягів фондування. На думку фінустанов, збільшаться лише обсяги залучень від населення, а ось обсяги оптового фондування та кошти корпорацій скоротяться.

Частка банків, що планують у майбутньому залучати оптове фондування, підвищилася порівняно з III кварталом 2022 року до 38%. Більшість із них робитимуть це в перспективі одного року, проте не в наступному кварталі. Банки переважно розраховують на довгострокове рефінансування Національного банку України та кредити МФО. Близько 7% опитаних очікують погасити наявну заборгованість достроково. Нецінові чинники та наміри узгодити строковість активів і зобов'язань найбільше заохочують залучати оптові кошти. А от вартість таких запозичень стримує попит на них.

Респонденти повідомили, що протягом IV кварталу середня вартість фондування зросла. Приблизно в половини банків вартість коштів клієнтів, як домогосподарств, так і корпорацій, підвищилася. Частка банків, у яких збільшилася вартість оптового фондування, дещо зросла порівняно з III кварталом.

У I кварталі респонденти очікують підвищення вартості залучень як від бізнесу, так і населення. Ціна оптового фондування також дещо зросте.

Другий квартал поспіль фінустанови повідомляють, що частка їхніх зобов'язань у валюті зросла. Строковість фондування й надалі скорочується, проте меншою мірою, ніж у першій половині 2022 року. У I кварталі респонденти не очікують зміни питомої ваги валютних коштів клієнтів, однак оцінки зростання дедалі оптимістичніші. Вперше від початку опитування в 2021 році банки повідомили про зростання строковості депозитів у наступні 12 місяців.

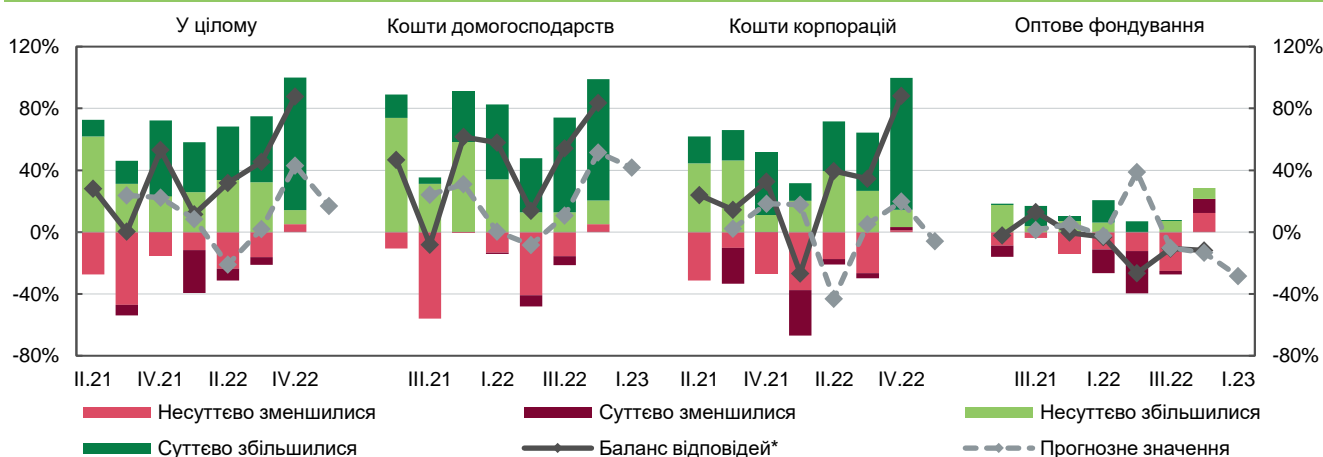
Капітал

Загальний обсяг капіталу за останні 12 місяців дещо збільшився, про що звітували переважно окремі великі банки. У наступні 12 місяців фінансові установи очікують зменшення обсягу капіталу. Проте очікування банків відносно зміни капіталу щоразу оптимістичніші: баланс відповідей суттєво підвищився з -56% у I кварталі до -7% у IV кварталі 2022 року.

Основними чинниками, що зумовлять зменшення обсягу капіталу, респонденти назвали скорочення активів та погіршення стану економіки, а також регуляторні вимоги. Як і квартал тому, банки не очікують у наступні 12 місяців впливу збитків на зниження капіталу. Протягом 2022 року поступово поліпшувалися очікування банків стосовно намірів акціонерів збільшити обсяг капіталу.

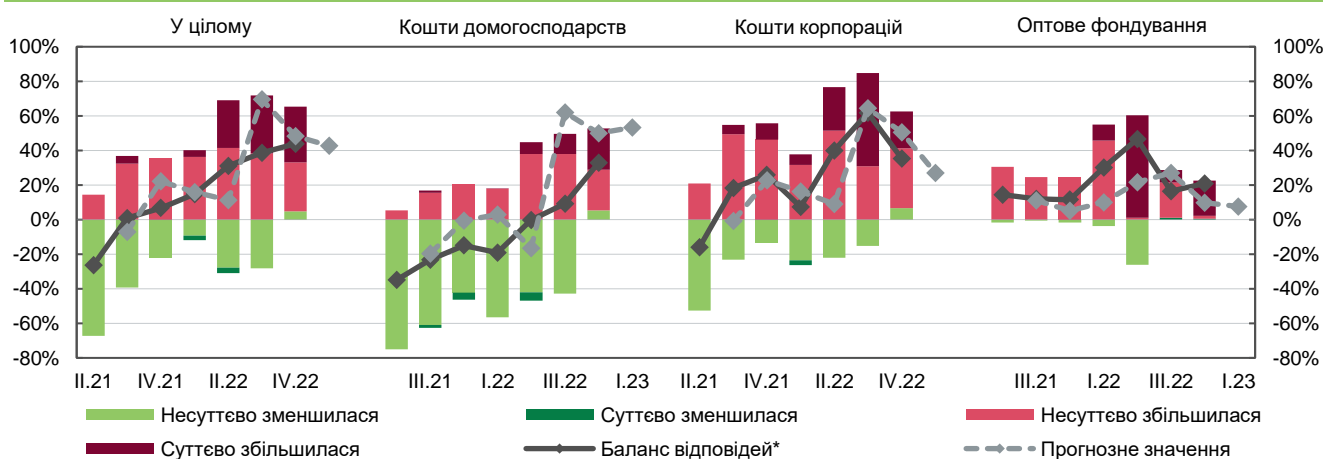
Майже всі респонденти заявили про зростання вартості капіталу в останні 12 місяців. Близько третини банків очікує зростання вартості капіталу в наступні 12 місяців.

Графік 1. Зміна обсягів фондування банків

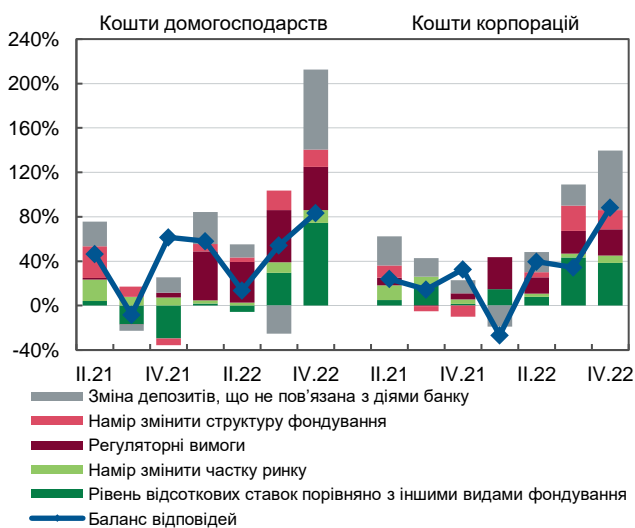
* Додатний баланс відповідей свідчить про збільшення обсягів фондування. Порядок розрахунку балансу відповідей наведено в [додатку: "Методологія та результати опитування"](#).

Графік 2. Зміна вартості фондування банків

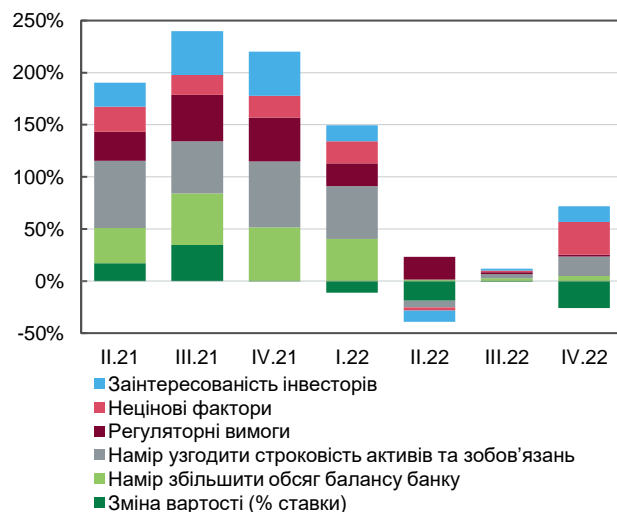

* Додатний баланс відповідей свідчить про зростання вартості фондування.

Графік 3. Вплив факторів на зміну обсягу залучених коштів (баланс відповідей*)

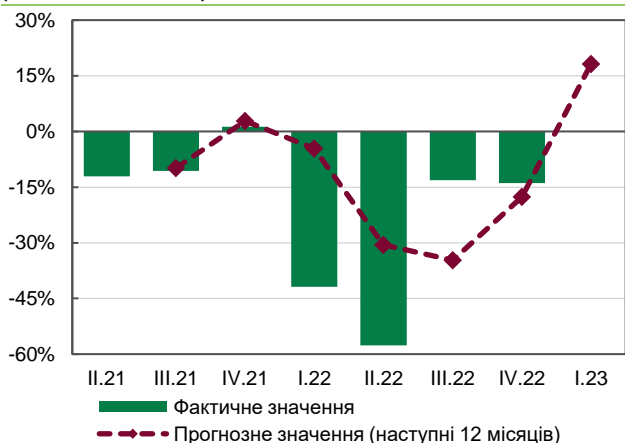
Графік 4. Вплив факторів на зміну обсягу залучення оптового фондування в майбутньому (баланс відповідей*)

* Додатний баланс відповідей свідчить про позитивний вплив фактору на зростання обсягів залучених коштів.

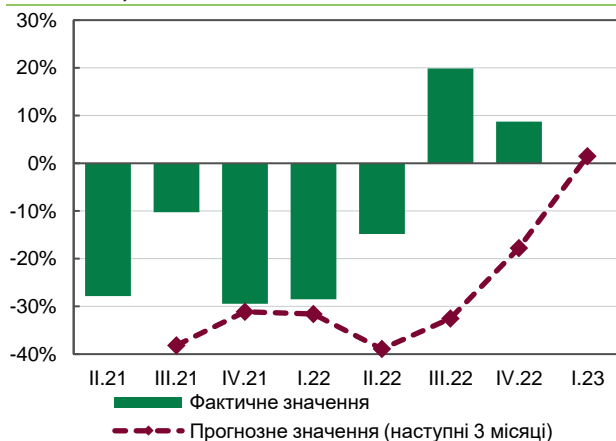
Лінія – баланс відповідей обсягу залучених коштів, стовпчики – вплив факторів на зміну показника (сукупне значення показника може не дорівнювати сумі впливів окремих факторів).

Графік 5. Зміна строковості фондування, залученого банками (баланс відповідей*)

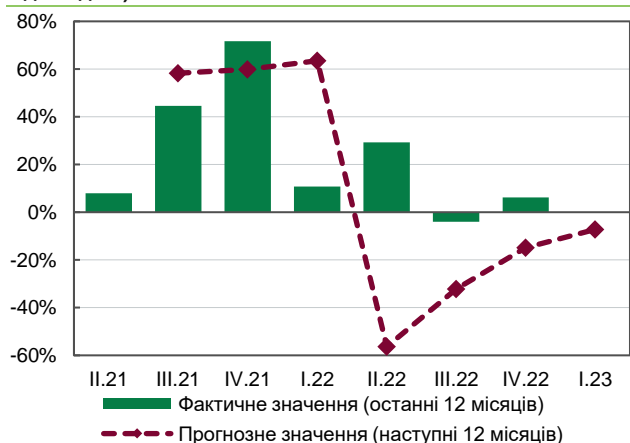
* Додатний баланс відповідей свідчить про зростання строковості залучених коштів.

Графік 6. Зміна частки фондування в іноземній валюті (баланс відповідей*)

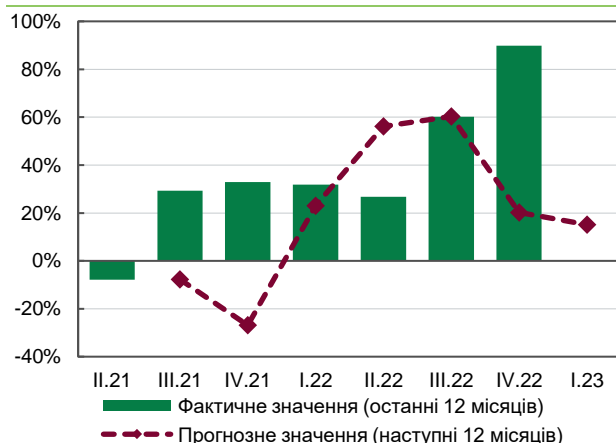
* Додатний баланс відповідей свідчить про зростання частки залучених коштів в іноземній валюті.

Графік 7. Зміна загального обсягу капіталу банків (баланс відповідей*)

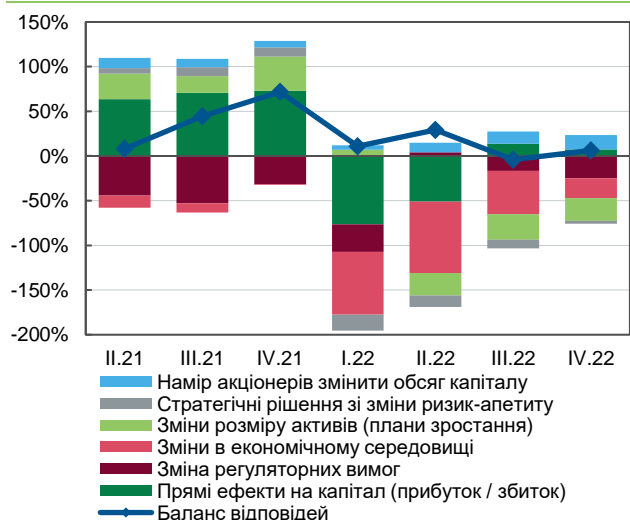
* Додатний баланс відповідей свідчить про збільшення загального обсягу капіталу.

Графік 8. Зміна вартості капіталу банків (баланс відповідей*)

* Додатний баланс відповідей свідчить про збільшення вартості капіталу.

Графік 9. Вплив факторів на зміну обсягу капіталу банків у наступні 12 місяців (баланс відповідей*)

* Додатний баланс відповідей свідчить про позитивний вплив на зміну обсягу капіталу банків.

Лінія – баланс відповідей зміни фактичного обсягу капіталу, стовпчики – вплив факторів на зміну показника (сукупне значення показника може не дорівнювати сумі впливів окремих факторів).

Додаток. Методологія та результати опитування

Кожен банк-респондент в особі менеджера з управління пасивами заповнював електронну анкету.

Для запитань із відповідями, упорядкованими за шкалою (наприклад, від “суттєво збільшився” до “суттєво зменшився”), розраховано показник “баланс відповідей”.

Запитання анкети стосуються змін за останні три місяці та очікуваних змін протягом наступного за звітним кварталом. Запитання з розділу “Капітал” стосуються змін протягом попередніх 12 місяців до опитування та наступних 12 місяців.

Для розрахунку агрегованого результату за всіма банками кожній відповіді присвоєно оцінку залежно від відповіді респондента і його ваги в загальній вибірці. Оцінки розміщені на шкалі від -1 до +1 залежно від напрямку зміни показника. Відповіді, які свідчать, що показник змінився суттєво, отримують удвічі вищу оцінку, ніж відповіді, що відображають несуттєву зміну. Відповідь

“зріс суттєво” матиме оцінку 1, а відповідь “зріс несуттєво” – оцінку 0.5.

Кожну оцінку зважено на вагу відповідного банку в загальній вибірці залежно від його частки в пасивах або коштах фізичних осіб/суб’єктів господарювання цієї вибірки. Сумарна оцінка за всіма банками становить баланс відповідей, який можна інтерпретувати як різницю між зваженою часткою респондентів, що звітують про збільшення певного показника, та зваженою часткою респондентів, що звітують про зменшення цього показника. Баланс відповідей може набувати значень у діапазоні від -100% до +100%. Позитивний баланс відповідей свідчить про те, що респонденти в цілому оцінюють/очікують зміну показника (обсягів та вартості фондування/капіталу, строковості запозичень тощо) у бік збільшення/посилення порівняно з попереднім кварталом. Детальнішу інформацію про те, як інтерпретувати баланс відповідей до кожного запитання, наведено в примітках до відповідних графіків.

Таблиця. Результати опитування

Баланс відповідей							Зважена частка відповідей респондентів, IV квартал 2022 року				
II.21	III.21	IV.21	I.22	II.22	III.22	IV.22					
1	2	3	4	5	6	7					
							8				
I. Зобов'язання											
1. Як змінилися обсяги фондування протягом кварталу, що закінчився?											
							Суттєво зменшилися	Несуттєво зменшилися	Не змінилися	Несуттєво збільшилися	Суттєво збільшилися
У цілому							0%	5%	0%	9%	86%
Кошти домогосподарств							0%	5%	1%	15%	78%
Кошти корпорацій							2%	1%	0%	11%	85%
Оптове фондування							9%	12%	72%	7%	0%
2. Як зміняться обсяги фондування в наступному кварталі?											
							Суттєво зменшаться	Несуттєво зменшаться	Не зміняться	Несуттєво збільшаться	Суттєво збільшаться
У цілому							2%	32%	9%	45%	12%
Кошти домогосподарств							0%	9%	18%	55%	19%
Кошти корпорацій							3%	49%	12%	29%	7%
Оптове фондування							16%	26%	57%	1%	0%
3. Як у середньому змінилася вартість фондування протягом кварталу, що закінчився?											
							Суттєво зменшилася	Несуттєво зменшилася	Не змінилася	Несуттєво збільшилася	Суттєво збільшилася
У цілому							0%	5%	35%	28%	32%
Кошти домогосподарств							0%	5%	47%	24%	24%
Кошти корпорацій							0%	7%	37%	35%	21%
Оптове фондування							0%	0%	77%	2%	20%

1	2	3	4	5	6	7	8				
4. Як зміниться вартість фондування в наступному кварталі?											
							Суттєво зменшиться	Несуттєво зменшиться	Не зміниться	Несуттєво збільшиться	Суттєво збільшиться
У цілому											
-7%	22%	16%	11%	70%	48%	43%	0%	6%	16%	66%	12%
Кошти домогосподарств											
-20%	-1%	3%	-17%	62%	50%	53%	0%	4%	7%	67%	22%
Кошти корпорацій											
-1%	23%	16%	9%	64%	51%	27%	0%	9%	35%	49%	7%
Оптове фондування											
11%	5%	10%	22%	27%	10%	8%	0%	0%	85%	15%	0%
5. Як зазначені фактори вплинули на обсяг залучених коштів домогосподарств протягом кварталу, що закінчився?											
							Вплинув суттєво негативно	Вплинув несуттєво негативно	Не вплинув	Вплинув несуттєво позитивно	Вплинув суттєво позитивно
Фактори попиту з боку банку											
Рівень відсоткових ставок порівняно з іншими видами фондування											
4%	-17%	-30%	2%	-6%	29%	74%	0%	0%	17%	18%	66%
Намір змінити частку ринку											
19%	8%	7%	3%	3%	10%	12%	0%	0%	77%	23%	0%
Регуляторні вимоги											
2%	0%	4%	44%	37%	47%	39%	0%	0%	58%	5%	37%
Намір змінити структуру фондування											
29%	9%	-6%	7%	4%	18%	16%	0%	0%	72%	24%	4%
Фактори пропозиції з боку вкладників											
Зміна депозитів домогосподарств, що не пов'язана з діями банку											
22%	-5%	14%	29%	12%	-25%	72%	0%	0%	9%	38%	53%
6. Як зазначені фактори вплинули на обсяг залучених коштів корпорацій протягом кварталу, що закінчився?											
							Вплинув суттєво негативно	Вплинув несуттєво негативно	Не вплинув	Вплинув несуттєво позитивно	Вплинув суттєво позитивно
Фактори попиту з боку банку											
Рівень відсоткових ставок порівняно з іншими видами фондування											
5%	18%	2%	15%	8%	43%	38%	0%	0%	40%	43%	17%
Намір змінити частку ринку											
13%	8%	4%	0%	3%	4%	7%	0%	0%	87%	13%	0%
Регуляторні вимоги											
7%	0%	6%	29%	15%	20%	24%	0%	0%	68%	17%	15%
Намір змінити структуру фондування											
11%	-5%	-10%	0%	5%	23%	17%	0%	0%	65%	35%	0%
Фактори пропозиції з боку вкладників											
Зміна депозитів корпорацій, що не пов'язана з діями банку											
26%	17%	12%	-19%	18%	19%	53%	2%	0%	27%	31%	40%
7. Як змінилася частка фондування в іноземній валюті в кварталі, що закінчився?											
							Суттєво знизилася	Знизилася	Без змін	Зросла	Суттєво зросла
-28%	-10%	-29%	-29%	-15%	20%	9%	2%	30%	17%	51%	0%
8. Як зміниться частка фондування в іноземній валюті в наступному кварталі?											
							Суттєво знизиться	Несуттєво знизиться	Не зміниться	Несуттєво зросте	Суттєво зросте
-38%	-31%	-32%	-39%	-33%	-18%	2%	0%	38%	22%	38%	2%
9. Як змінилася строковість фондування, залученого в кварталі, що закінчився, порівняно з попереднім?											
							Суттєво знизилася	Знизилася	Без змін	Зросла	Суттєво зросла
-12%	-11%	1%	-42%	-58%	-13%	-14%	10%	32%	33%	24%	0%
10. Як зміниться строковість фондування протягом наступних 12 місяців?											
							Суттєво знизиться	Знизиться	Буде без змін	Зросте	Суттєво зросте
-10%	3%	-5%	-31%	-35%	-18%	18%	0%	14%	35%	51%	0%
11. Які фактори вплинули на плани залучення оптового фондування в майбутньому?											
							Вплинув суттєво негативно	Вплинув несуттєво негативно	Не вплинув	Вплинув несуттєво позитивно	Вплинув суттєво позитивно
Фактори попиту з боку банку											
Намір збільшити обсяг балансу банку											
34%	49%	51%	40%	1%	3%	5%	0%	0%	90%	10%	0%

1	2	3	4	5	6	7	8				
Намір узгодити строковість активів та зобов'язань											
64%	50%	63%	51%	-7%	4%	19%	0%	0%	64%	34%	2%
Зміна вартості (% ставки)											
17%	35%	0%	-11%	-19%	-1%	-26%	28%	0%	69%	1%	2%
Нецінові фактори											
24%	19%	21%	21%	-3%	2%	31%	0%	0%	65%	6%	28%
Регуляторні вимоги											
28%	44%	42%	22%	22%	2%	2%	0%	0%	96%	4%	0%
Фактори пропозиції з боку вкладників											
Заінтересованість інвесторів											
23%	42%	42%	15%	-11%	2%	15%	0%	2%	68%	30%	1%
II. Капітал											
12. Як змінився загальний обсяг капіталу протягом останніх 12 місяців?											
							Суттєво зменшився	Несуттєво зменшився	Не змінився	Несуттєво збільшився	Суттєво збільшився
8%	45%	72%	11%	29%	-4%	6%	16%	3%	52%	12%	17%
13. Як зміниться загальний обсяг капіталу в наступні 12 місяців?											
							Суттєво зменшиться	Несуттєво зменшиться	Не зміниться	Несуттєво збільшиться	Суттєво збільшиться
58%	60%	63%	-56%	-32%	-15%	-7%	26%	13%	23%	25%	13%
14. Як змінилася вартість капіталу протягом останніх 12 місяців?											
							Суттєво зменшилася	Несуттєво зменшилася	Не змінилася	Несуттєво збільшилася	Суттєво збільшилася
-8%	29%	33%	32%	27%	60%	90%	0%	0%	2%	15%	83%
15. Як зміниться вартість капіталу в наступні 12 місяців?											
							Суттєво зменшиться	Несуттєво зменшиться	Не зміниться	Несуттєво збільшиться	Суттєво збільшиться
-8%	-27%	23%	56%	60%	20%	15%	0%	0%	70%	30%	0%
16. Які фактори вплинуть на зміну обсягу капіталу в наступні 12 місяців?											
							Вплив суттєво негативний	Вплив дещо негативний	Не вплине	Вплив дещо позитивний	Вплив суттєво позитивний
Прямі ефекти на капітал (прибуток/збиток)											
64%	71%	73%	-77%	-51%	14%	7%	26%	13%	0%	40%	20%
Зміна регуляторних вимог											
-44%	-53%	-32%	-31%	4%	-17%	-25%	0%	50%	50%	0%	0%
Фактори попиту на капітал з боку банку											
Зміни в економічному середовищі											
-14%	-10%	-1%	-70%	-80%	-49%	-22%	8%	53%	14%	25%	0%
Стратегічні рішення зі зміни ризик-апетиту											
6%	10%	10%	-18%	-13%	-10%	-3%	0%	30%	50%	15%	4%
Зміни розміру активів (плани зростання)											
29%	19%	38%	7%	-25%	-29%	-26%	0%	59%	33%	8%	0%
Фактори пропозиції капіталу з боку інвесторів											
Намір акціонерів змінити обсяг капіталу											
12%	9%	7%	5%	11%	13%	16%	1%	0%	81%	3%	15%

Інформація про опитування

Національний банк України високо цінує участь банків в опитуванні в умовах воєнного стану.

3 липня 2021 року Національний банк України запровадив щоквартальне опитування банків про фондування. Основна мета – поглибити розуміння динаміки обсягів, структури та вартості зобов'язань і капіталу банків. Звіт охоплює узагальнені оцінки та очікування респондентів про обсяги, вартість, строковість різних видів зобов'язань та капіталу банків, а також чинників, що впливали на ці показники.

Звіт містить оцінки стану банківського фондування в IV кварталі 2022 року та очікувань на I квартал 2023 року. Узагальнені оцінки змін показників капіталу банків зазначено за останні 12 місяців та містять очікування на наступні 12 місяців. Опитування проводилося із 16 грудня 2022 року до 12 січня 2023 року серед менеджерів банків, відповідальних за управління пасивами. Відповіді надали 26 фінансових установ, їхня частка в загальному обсязі активів банківської системи становить 94%. Результати опитування відображають думку респондентів і не є оцінками чи прогнозами Національного банку України.

Опитування про банківське фондування стосовно очікувань у II кварталі буде опубліковане в квітні 2023 року.